

REVIDERT NASJONALBUDSJETT 2021

UTTALELSE

Til: Stortingets finanskomité og familie- og kulturkomité

Kopi: Kulturdepartementet

Dato: 14.05. 2021

Nedenfor følger uttalelse fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) til Prop. 195 S (2020-2021) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2021.

NTO representerer en landsdekkende infrastruktur av profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner. Våre 50 medlemmer omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk (jf. vedlagt medlemsliste).

Basert på de erfaringene og den kunnskapen som er opparbeidet i løpet av pandemien, ber vi om at Stortinget sikrer institusjonene nødvendig forutsigbarhet ved å bidra til at det allerede nå gis økonomiske garantier for at de blir kompensert for tapte inntekter og merkostnader i takt med mulige nasjonale og lokale smittevernrestriksjoner også utover høsten.

Vi ber videre om at fremtidige kompenserende tiltak er mer treffsikre ved at de er basert på individuelle vurderinger av institusjonenes reelle behov, fremfor historiske regnskapstall som ikke fanger opp den aktuelle situasjonen og ulikhetene i institusjonenes økonomiske strukturer og sykluser.

For å sikre nødvendig forutsigbarhet, er det tilsvarende viktig at både kompensasjons- og stimuleringsordningene forvaltet av Kulturrådet og stønadsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere under Arbeids- og sosialdepartementet videreføres så lenge det finnes begrensende smitteverntiltak.

Det er gledelig at det tilføres mer midler. Likefullt er økonomisk trygghet avgjørende, både for musikk- og scenekunstinstitusjonen og for de arrangørene og frilanserne som omfattes av de nevnte ordningene, for å sikre den kunstneriske planleggingen i en bransje hvor alle disse aktørene er tett sammenvevde.

Vi registrerer at de kompenserende midlene til musikk- og scenekunstinstitusjoner er avgrenset til virksomheter på Kulturdepartementets budsjett. Vi forutsetter at staten bidrar til å sikre den samme forutsigbarheten for institusjoner som mottar hele det offentlige tilskuddet gjennom bevilgninger til disposisjon for Sametinget og/eller for kommuner/fylkeskommuner.

Ellers er NTO glad for at regjeringen foreslår et investeringstilskudd på 608,4 mill. kroner til rehabilitering og oppgradering av Den Nationale Scenes teaterbygning.

Dette er investeringer i nødvendig opprustning og modernisering av den 112 år gamle teaterbygningen som vil legge til rette for kunstnerisk utvikling i eksisterende lokaler og bedre lokaler for både publikum og ansatte.

Vi ber Stortinget sikre fremdriften i prosjektet slik at teatret kan gå i gang med arbeidet rundt opprustingen og moderniseringen av teaterbygget på Engen så raskt som mulig.

ØKONOMISKE TILTAK FOR MUSIKK- OG SCENEKUNSTINSTITUSJONENE

NTO er glad for at regjeringen anerkjenner musikk- og scenekunstinstitusjonenes sentrale rolle i en stegvis gjenåpning av kulturlivet, og foreslår samlet 15 mill. kroner til disse institusjonene for å kompensere for tap av egeninntekter som følge av inngripende smitteverntiltak.

Slik NTO tidligere har påpekt, har musikk- og scenekunstinstitusjonene denne våren vært rammet av langt mer inngripende smittevernrestriksjoner enn de som var gjeldende da den kompensasjonen som ble vedtatt med behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble beregnet.

Dette er derfor kjærkomne midler som for mange av institusjonene er nødvendige for å opprettholde aktivitet og sysselsetting av fast ansatte så vel som frilansere i gjenåpningsfasen, og for å ruste institusjonene til å møte publikum med et fullverdig tilbud av høy kvalitet etter hvert som restriksjonene oppheves.

Forskjelligartede økonomiske strukturer og sykluser

NTO har gjentatte ganger minnet om at institusjonene er forskjelligartede med ulike økonomiske strukturer og sykluser, jf. Økonomiske garantier i gjenåpningsfasen.

Balansen mellom innsparinger, inntektstap og merutgifter slår dermed ulikt ut i de forskjellige virksomhetene. Det betyr at de rent økonomisk rammes svært ulikt av krisen, og at økonomiske konsekvenser kan treffe institusjoner til ulik tid.

Noen av institusjonene er i en krevende økonomisk situasjon med betydelige underskudd. For disse er de kompenserende midlene helt nødvendige for å unngå at tapte billettinntekter og merutgifter får konsekvenser som forplanter seg og innsnevrer det kunstneriske handlingsrommet i lang tid fremover.

Andre institusjoner har derimot opplevd større kostnadsreduksjoner. Når virksomhetene er fratatt mulighetene til å møte publikum, eller gjennomføre produksjoner med internasjonale krefter, fører det til reduksjoner i produksjons-, visnings- og turnékostnader.

Vi har derfor tidligere bedt om individuelle vurderinger av institusjonenes behov for slik å sikre størst mulig treffsikkerhet.

Vi registrerer at midlene i revidert nasjonalbudsjett likevel er foreslått fordelt på institusjonene etter samme prinsipper som tidligere, dvs. forholdsmessig ut fra hva institusjonene hadde av billettinntekter og inntekter fra butikk og kafésalg i 2019.

Ethvert overskudd tilføres kjernevirksomheten

Stor usikkerhet har gjort planleggingen svært krevende for institusjoner som må legge til grunn scenarier som går over flere år. Musikk- og scenekunstinstitusjonene har lang planleggingshorisont og må inngå forpliktende kontrakter langt frem i tid.

Det betyr at et årsresultat kun er et øyeblikksbilde av den økonomiske situasjonen for disse virksomhetene, som altså må se flere år i sammenheng og dermed er avhengige av en økonomisk

fleksibilitet over tid. Denne fleksibiliteten er ikke minst viktig i en gjenåpningsfase for å gi institusjonene rom til å flytte utsatte produksjoner fra et år til et annet.

Vi må kunne legge til grunn at Stortinget er innforstått med at de offentlig støttede musikk- og scenekunstinstitusjonene ikke tar ut utbytte, og at begreper som «lønnsomhet», «god butikk» eller å «tjene penger» i denne sammenhengen er meningsløse.

Målet for disse virksomhetene er å produsere og formidle kunst av høyest mulig kvalitet til et størst mulig mest mulig sammensatt publikum. Ethvert overskudd går tilbake til denne kjernevirksomheten.

I de tilfellene der årsresultatet viser et overskudd bidrar dette til større økonomisk fleksibilitet og dermed til å styrke vilkårene for kunstnerisk utvikling og risiko, samt for å kunne sysselsette flere kunstnere.

Etter at disse vilkårene har vært fratatt institusjonene over lang tid, er dette midler som vil komme både kunstnerne og publikum til gode i gjenåpningen av samfunnet.

Vi minner om at de offentlig støttede institusjonene er de viktigste arbeidsgiverne for kunstnerne innenfor musikken og scenekunsten, og at disse institusjonene også er helt avhengige av frilansere i produksjonen. I et normalår kanaliseres over én milliard kroner i lønn, honorar og vederlag fra musikk- og scenekunstinstitusjonen til kunstnerne, hvorav nærmere halvparten til frilansere/kunstnere som ikke er fast ansatte.

Fortsatt usikkerhet

Det er fortsatt betydelig usikkerhet om pandemiens utvikling og hvor inngripende smitteverntiltakene vil være til høsten. Tilsvarende er institusjonenes scenarier for høstens produksjonsvilkår og visningsmuligheter, inntekter og utgifter like usikre.

Det vi imidlertid vet er at økonomisk forutsigbarhet er helt nødvendig for den kunstneriske planleggingen og for ansvarlig økonomistyring og god ressursutnyttelse, samt at mulige restriksjoner vil slå økonomisk ulikt ut for de forskjellige institusjonene.

Vi minner om at fraværet av økonomisk forutsigbarhet ved starten av pandemien i mars 2020, sammen med brått bortfall av arbeidsoppgaver som følge av nedstengning og smittevern hensyn, førte til at noen institusjoner så seg nødt til helt eller delvis å permittere deler av personalet. Gitt den innsikten institusjonene hadde på det tidspunktet, var dette nødvendige beslutninger for å sikre ansvarlig drift og at kunstnerne skulle ha arbeidsplasser å komme tilbake til.

Dette var tunge beslutninger som måtte tas til tross for at permitteringer ikke på noen måte var ønskelig. Tvert imot har NTO og institusjonene hele tiden understreket at permitteringer ikke er et bærekraftig innsparingstiltak over tid, men at det svekker både omstillingsevnen til alternative produksjons- og visningsformer, vilkårene for å vedlikeholde den kunstneriske kvaliteten og for å holde virksomheten i beredskap for å komme raskt tilbake når det lempes på restriksjonene.

Signalet fra Kulturdepartementet på det tidspunktet var imidlertid at «det er styret og den daglige ledelsen i institusjonene som fortløpende og på selvstendig grunnlag må vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes i lys av den aktuelle situasjonen, herunder om det finnes grunnlag for alternativ drift» (jf. brev fra Kulturdepartementet av 26. mars).

Det ble ikke gitt noen signaler om kompensierende tiltak. I stedet ble det skapt ytterligere usikkerhet om de økonomiske rammene med beskjed om at det kunne bli aktuelt å avregne eventuelle ubrukte midler mot senere tilskuddsbetalinger (Ibid.).

Det var altså disse signalene institusjonene måtte legge til grunn for sine beslutninger og for planleggingen fremover.

Da institusjonene 29. mai likevel fikk bevilget kompensierende midler, og de raskt hadde fått på plass alternative kunstneriske planer, ble permitteringene stegvis tilbakekalt og ytterligere permitteringer utover høsten ble unngått.

Det betyr at med en annen politikk, som på et tidligere tidspunkt hadde sikret institusjonene større forutsigbarhet, ville permitteringer vært unngått og ressursene kunne vært utnyttet bedre både i et bredere samfunnsøkonomisk perspektiv og til beste for både ansatte og publikum.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Marta Færevaaq Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør

NTOS MEDLEMMER

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) har 50 medlemsvirksomheter innenfor musikk og scenekunst. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Medlemmene har karakter av å være faste/varige, profesjonelle institusjoner med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar.

NTOs medlemmer er i det øvrige organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter, og med ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering av gjestespill. Hver enkelt institusjon ivaretar, innenfor sin egendefinerte kunstneriske profil, et bredt spekter av individuelle kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk.

MEDLEMSOVERSIKT

Scenekunstvirksomheter

[Bergen Nasjonale Opera](#)
[BIT Teatergarasjen](#)
[Black Box teater](#)
[Brageteatret](#)
[Bærum kulturhus](#)
[Carte Blanche](#)
[Dansens Hus](#)
[DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge](#)
[Den Nationale Scene](#)
[Det Norske Teatret](#)
[Det samiske nasjonalteatret Beaivvás](#)
[Det Vestnorske Teatret](#)
[Dramatikkens hus](#)
[Haugesund Teater](#)
[Hålogaland Teater](#)
[Kloden](#)
[Nationaltheatret](#)
[Nordland Teater](#)
[Norsk scenekunstbruk](#)
[Opera Østfold](#)
[Oslo Nye Teater](#)
[Peer Gynt](#)
[Riksteatret](#)
[Rogaland Teater](#)
[Rosendal Internasjonale Teater](#)
[Skuespiller- og danseralliansen](#)
[Teater Ibsen](#)
[Teater Innlandet](#)
[Teater Manu](#)
[Teater Vestland](#)
[Teatret Vårt](#)
[Trøndelag Teater](#)

[Turnéteatret i Trøndelag](#)
[Unge Viken Teater](#)
[Vega Scene](#)
[Østfold Internasjonale Teater](#)
[Årjelhsaemien Teatere](#)

Musikkvirksomheter

[BIT20 Ensemble](#)
[Det Norske Blåseensemble](#)
[Det Norske Kammerorkester](#)
[Det Norske Solistkor](#)
[Edvard Grieg Kor](#)
[Musikkselskapet Harmonien](#)
[Oslo Quartet Series](#)
[Riksscenen](#)
[Stavanger Symfoniorkester](#)

Musikk og scenekunst

[Arktisk Filharmoni](#)
[Den Norske Opera & Ballett](#)
[Kilden teater og konserthus](#)
[Trondheim Symfoniorkester & Opera](#)